

Sátortető – palántáknak? Puja Frigyes

Újszeged — a város zöldéskertje, szoktuk mondani a fölhasznált látván. Januári paradicsom, üvegházi retek, korai hagyma azonban ne jusson olvasóink eszébe a felvétel látván. A hatalmas sátorban ugyanis nem primörök neveltek. A Kenderfő és Szővőipari Vállalatnál készült fel-fújható sátor uszodát borít be. Amelyben azért „palánták” — úszni tanuló „csemetéink” is — izmosodhatnak, erősödhetnek majd, a sátor védelmében...

Líbiába utazott

Puja Frigyes külügyminiszter dr. Ali Abdussalam Treiki líbiai külügyminiszter meghívására szombaton hivatalos látogatásra a Líbiai Arab Szocialista Népi Államba utazott. Búcsúztatására a Ferihegyi repülőtérén megjelent a Külügyminisztérium több vezető munkatársa. Ott volt Mohamed T. Bugaighis, Líbia budapesti nagykövete. (MTI)

Hazaérkezett a békemozgalmi küldöttség

Szombaton hazaérkezett a magyar békemozgalom négytagú küldöttsége, amely Sebestyén Nándornénak, az Országos Béketanács elnökének vezetésével a világ-békeért küzdő vietnami bizottság meghívására — két hetet töltött a Vietnami Szocialista Köztársaságban. A delegáció repülőtéri fogadtatásán jelen volt Nguyen Phu Soai, a Vietnami Szocialista Köztársaság budapesti nagykövete is. (MTI)

Az ismeret értéke

Know-how

Megpróbálták ugyan magyarázni keresztszót al tartani a kiejteni sem könnyű kifejezést, de azután maradt, ahogyan volt, fordításban: tudni hogyan, aminek viszont az értelme kétséges. Kétséges, mivel a know-how gyűjtőfogalom — műszaki, tudományos, vezetési-szervezési stb. ismeretek összessége. Egy-egy kisebb vagy nagyobb tevékenységcsoporthoz — termékhez — kapcsolódva olyan ismereteket, amelyeknek birtokosa hajlandó azokat átengedni — tisztázott feltételek mellett — másoknak. Legtöbbször termékhez — áruhoz — kötötten ölt formát.

Összetett jellegénél fogva az ismereteknek ez a köre felöleli a gyártási, minősítési stb. előírásokat, éppúgy, mint a szerréves tapasztalatokat, azaz a begyakorlottságot, a végrehajtás során kialakított ésszerűsítéseket; summa summarum, azt mondhatjuk, a know-how szellemi termékek elvont vagy tárgyasult formájú értékesítése, illetve vétele. Célja kettős. Az eladó újabb jövedelemhez jut, hiszen — általában — csak olyasmint bocsát a vevő rendelkezésére, aminek elsőleges piaci hasznát már lefolytatta. A vevő ugyanakkor a know-how — és az azzal összefüggő más ügyletek — segítségével fejlesztési kiadásokat takaríthat meg, olyan ismeretek — berendezések, termékek — birtokosa lesz, amelyek neki szintén hasznát hoznak, kisebb ráfordítás árán, mintha mindezt maga teremtette volna elő. A know-how megállapodás legtöbbször kooperációs kapcsolatok forrása is.

Ezekből következően ritkaság, ha a „tisztá” know-how az adás-vétel tárgya. Az általános eset az, amikor licencia, vagy más hasonló szerződéssel kapcsolódik össze. Így az a gyakorlati, hogy az értékesítő licencia megállapodásokhoz egyben know-how tevékenység is társul. Példával élve: a hazai vegyipar nagy része licenciaként megvásárolt egy komplett gyártósort, s a berendezéssel természetesen a rajta készíthető áru előállításának jogát is. Ugyanakkor megvette a know-how-ként — a gyártósor váltakozó specifikációjával történő működésének, karbantartásának más gyártósorokkal történő összekapcsolásának ismeretanyagát. Ezzel a másikkal együtt kevesebb árba a termék továbbfejlesztésének az áru piaci bevezetésének közös megteremtése, a termékhez kapcsolódó szervizszolgáltatások létrehozásának ismeretanyagát mind-mind know-how ügylet tárgyát képezheti.

Ezek után kézenfekvő, hogy a tényleges know-how megállapodás nem egyetlen dolog eladása, megvétele, hanem a megállapodásnak éppúgy alkotóelemei

a beruházási tervek, a szervezési modellek, mint a betanítási programok, az alkatrészzárítások stb. Egy „csomag” megvásárlásáról — vagy értékesítéséről — van szó tehát, amiben sok minden van, ám — zsákba-macska nem lehet. Alapos elemzésnek kell kiderítenie, megéri-e, kifizetődik-e a dolog a vevőnek, illetve, hogy az eladó miként garantálja a megállapodásban szereplő műszaki, gazdaságossági, értékesítési adatok elérhetőségét, teljesíthetőségét. Tartalmazhat a szerződés korlátozásokat is, hol adható el, s hol nem az áru, milyen elnevezéssel kerülhet forgalomba, időben meddig áll fenn a kapcsolat a cégek között, s így tovább. Lényeges tehát a feltételrendszer, az eladó nyújtotta garanciák éppúgy, mint az, hogy a vevő cég szervezete képesnek bizonyuljon a maradéktalan befogadásra, elsőséggel műszakilag, azután az anyagellátásban, a munkaerő képzettségében, azaz kamatoztatni tudja a vétel kínálta előnyöket.

Tavaly hazánkban az összes műszaki fejlesztési kiadásoknak mindössze öt-hat százaléka volt licencavásárlások ellenértéke. Ez nagyon csekély arány. A licenclapján készített termékek részesedése a teljes áruki-bocsátásból alig haladja meg az öt százalékot, az élelmiszeriparban például a két százalékot sem éri el. An-

nak ellenére van ez így, hogy a licenciakereskedelem — s vele a know-how ügylet szerte a világon hosszú évek óta gyorsabban növekszik, mint az áruforgalom. Értékére ugyan csak becslések vannak, de mértéktartó szakemberek szerint ez az összeg eléri az évi ötmilliárd dollárt.

Idehaza csupán kezdeti lépésekről, s eredményekről szólhatunk. Számítógépek és kiegészítő berendezések, gépkocsimotorok, különféle elektronikus működtetésű ipari tolozárak, pillangószelepek, hűtőszekrények találhatók egyebek között a licencia és know-how ügyletekkel összefüggő hazai termékek, eljárások között. De találunk enyhén szólva kevésbé sikereseket is, mint amilyen például az építőanyag-iparban némely téglacserépgyár berendezéseinek, technológiájának megvásárlása volt. Aligha véletlen: nemzetközileg a legélénkebb know-how tevékenységet az elektronika, a vegyipar, a híradástechnika és a műszeripar mutathatja fel, azaz a dinamikus fejlődő területek, míg az ugyanott hagyományos iparterületeken — például a feldolgozásban — ez a tevékenység szerényebb. Figyelmeztető tapasztalat ez, mert azt húzza alá: az ismeret nagy érték, megszerzésével idővesztéses kerülhető el, s az idő alapvető természeti — gazdaságossági — tényező.

Mészáros Ottó

A népfront és pátriája

Egy asztalhoz ültet le párttagot és párttagot, materialista világnézetű és vallásos embert, gyári lakost, tésztagyárt és egyetemi tanárt, nőt és férfit, fiatalot és időst egyaránt, kínálja a lehetőséget, hogy tájékozódjanak a világ, az ország és a szűkebb hazájuk dolgairól, véleményét mondjanak és vitatkozzanak. S tesz róla, hogy az elhangzott javaslatok, a közvélemény „szondázásának” eredménye el is jusson oda, ahová az orvoslás tartozik. Minderre hivatott a népfront, amely elhivatottságának egyre teljesebben képes eleget tenni, hiszen végülis olyan emberek tömegét nyeri meg, akiknek tisztességes szándékára építeni lehet: valamennyien a haza békés fejlődésének hívei.

Évek óta figyelemmel kísérem a népfrontbizottságok munkájáról szóló beszámolókat. Legutóbb a Csongrádi megyei bizottságok VI. kongresszus óta végzett tevékenységével ismerkedtem, amely igen kellemes meglepetést okozott. A megfoghatatlan általánosítások, szépen megfogalmazott elvek helyett emberközelségbe hozott, nemegyszer gyakorlati haszonnal is kecsegtető, nagyon is valós, a megyében élőket érintő témák sorakoznak elvégzett munka „leltárlistáján”. Sajátosan Csongrádi megyei programot tudtak tervezni — és végrehajtani a bizottságok, s a tömeges közreműködésre épülő szervezet számára ez a legjobb „politika”.

A testületi ülésen foglalkoztak a megye gazdasági fejlődésével, a megyei pártbizottság gazdaságpolitikai állásfoglalásából következő népfront-feladatokkal, a kereskedelemmel és a szolgáltatóiparral, a lakásépítési programmal, az egészségügyi ellátással, az időskorúak szociális helyzetével, a családjogi törvény, az ifjúságról szóló határozatok végrehajtásának tapasztalataival, a közművelődés és közoktatás egyes kérdéseivel.

A helyi bizottságok is a városukban élők sajátos helyzetéből, gondjaiból indultak ki, amikor munkamódszerüket, témájukat megválasz-

tották. Szegeden például a egyes-en levő kismamák körében végzett fölmérés tapasztalatait elemezte a nőpolitikai bizottság, foglalkoztak a lakó- és munkabizottságok működésével, a tanácskozási központok tevékenységével, értékelték a Szegedi Ünnepi Hetek eseményeit. Csongrádon utánanéztek, miként valósult meg mindaz, amit a munkáspártst találkozókon javasoltak, kérték a fölhasználók, s véleményét mondtak a csongrádi napok programjáról. Hódmezővásárhelyen szó esett a vonzaskörzetek munkájáról, a munkások mozgalmában való részvételéről, nagy érdeklődés kísérte a város képzőművészetével és az egészségügyi intézmények működésével foglalkozó rendezvényeket. A szentesiek a közérdekű bejelentések soráról tájékozódtak és a honismereti szakkörök munkájával ismerkedtek meg.

Érdekes, hasznos téma valamennyi az ott élők számára. Am azt sem hallgatja el a megyei bizottság, vizs-zatekintve az eddigi munkára, hogy a lakóterületi politikai tevékenység nem mindenhol ilyen sikeres. Főként egyes kisközségekben, tanyai területeken és a városok új lakónegyedeiben küszködnek komoly gondokkal a bizottságok. A kedvezőtlen — életformából, helyhiányból adódó — feltételek miatt csak formális, akadózó néhol a népfrontmunka.

A tettekre ösztökélő hozzáállás megnyilvánul a népfrontnak a különböző helyi szervekkel kialakított kapcsolatában is. A kongresszus után új együttműködési megállapodásokat kötöttek a megyei, illetve az egyes városi, községi tanácsokkal. Ezek az egyezségek az általánosítások helyett konkrét tennivalók egész sorát jelölték meg. Azóta a gazdaság és településpolitikai kérdésekben a tanácsok a tervezés idején is — nemcsak utólag — kérik a lakosság véleményét a népfrontrendezvényeken. Nem is kell különösen bizonygatni, hogyan befolyásolja a szocialista demokráciának ez a formája a közhangulatot. Természetesen hasonló pozitív eredményre

vezet a szakszervezettel, a KISZ-szel és egyéb társadalmi és tömegszervezetekkel kialakított kapcsolat is. A gyümölcsöző együttműködés legszebb példáját a városok, községek fejlesztésére indított társadalmi munkák adják. A népfront mozgósításának eredményeként 1975-ben 158,4 millió forint értékű munkát végeztek a megyében, 1976-ban már 197,4 milliót, 1977-ben pedig 227,2 millió forintért emelkedett ez az összeg. (A tavalyi első félévben 99,1 millió forint értékű társadalmi munkát végeztek a megyében.)

Tartalmas és hasznos munka áll tehát a megyei népfrontbizottságok mögött, mellyel tekintélyt is szerettek maguknak. Ezt csak tovább erősítette a Hazafias Népfront Országos Tanácsának figyelmébe is: Szegeden rendezték meg a VI. Országos Honismereti Akadémiát, Makón nyitották meg a Mezőgazdasági Könyvhonapot, Mórahalmon rendezték meg a tanyás megyék újságíróinak országos találkozóját, két alkalommal Szegeden tanácskoztak tájékozatlanul három megye országos tanácsai, és részt vettek a megye népfrontosai különböző törvények előkészítésében is. Mert amíg saját pátriájuk fejlesztésén fáradoznak, éppoly érzékenyek maradnak az ország közös ügyei iránt is.

Chikán Ágnes

Januárban és februárban

Ünnepélyes egységgyűlések a munkásörsegekben

Ünnepélyes egységgyűléseket tartanak januárban és februárban a munkásörsegekben. Az egységek országsszerte értékelik az elmúlt év tevékenységét, a szocialista versenymozgásban elért eredményeket, s meghatározzák az idei politikai feladatok, a szolgálati feladatokat. Elismerésben részesítik a legjobb ered-

ményt elért egységeket, a egységeket, parancsnokokat és munkásörseket. Köszöntik a leszerelő helyébe lépő, most esküt tevő munkásörseket.

Az egységgyűléseken megemlékeznek a Tanácsköztársaság kiállításának 60. évfordulójáról, köszöntik a ma is munkásörsként szolgáló 19-es veteránokat. (MTI)

Program a szomszédból

A helyi jelentőségű eseményeken kívül több országos és nemzetközi kulturális rendezvény színhelye lesz Bács-Kiskun megye 1979-ben. Így például februárban Kiskunfélegyházán, Móra Ferenc szülővárosában megkezdődik az író születésének 100. évfordulójával kapcsolatos rendezvények sorozata. A nemzetközi gyermekév alkalmából Kecskeméten májusban megrendezik a népi gyermekjátékok országos kiállítását, Kalocsán pedig júniusban nemzetközi gyermek folklórtörténet nyitnak meg. Kec-

keméten ismét tavaszi zenéi hetek lesznek, a megyeszékhely ad otthont az ének-zenei általános iskolák országos találkozásának és az óvodapedagógiai nyári egyetem hagyományos rendezvényprogramjának is. Ebben az évben is megrendezik a kecskeméti nemzetközi zománcművészeti alkotótalálót, amelynek résztvevői kiállításban is bemutatkoznak. Az alföldi megye számos települése dokumentumkiállítással köszönti a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 60. évfordulóját. (MTI)

Lakóházak új köntösben

Karbantartás és felújítás

A Szegedi Ingatlankezelő Vállalathoz több mint 20 ezer lakás tartozik, ezek jelentős része 1950 előtt épült, s ezért eléggé korszerűtlen. Az évről évre jelentkező hibák kijavítása nagy gond. Évente körülbelül 12 ezer bejelentés érkezik a vállalathoz. Ezekből 4 ezer csőrepedésről vagy az elektromos hálózat hibájáról tájékoztat, azaz olyan esetekről, amikor a gyorsjavító részleg szakembereire van szükség. A többi 8 ezer hibát elég lenne az év végéig kijavítani. Ez azonban több, mint amit a vállalat teljesíteni tud. Általában ezerre tehető azoknak a hibáknak a száma, amelyek kijavítását kénytelenek a következő évre halasztani.

Az ingatlankezelő vállalat tavaly 149 millió forintot irányzott elő a lakóházak javítására. Az idén 36 millió forinttal többet szándékoznak erre költeni. Az összeg harmadrésze a karbantartás, kétharmad része a felújítás költségeit fede-

zi. Bár az előbbire kevesebb pénz költözik, azért mégis lekötö a rendelkezésre álló kapacitás felét. Ezért igyekeznek a toldozás-foldozás helyett minél több házat teljes egészében korszerűsíteni. Annnyit már értek, hogy a felújításra szoruló lakóházak aránya nem növekszik. Am gátolja a további fejlődést, hogy a kivitelezők nem szívesen vállalják a nagymértékű átalakításokat, az úgynevezett földmúrcseréket. Ezek során falat kell bonatni, megváltozik a helyiségek elrendezése, s közben sokféle nehézséggel találkozhatnak a magukat az építők.

Az is régi probléma, hogy a kisebb javítások sokáig elhúzódnak. A szerelőket nem követik elég gyorsan a közművesek, majd a festők. A félbemaradt munka néha hetekig bosszantja a lakókat. Ezen a jövőben jobb munkaszervezéssel igyekeznek javítani a vállalatnál.

J. E.